

2. Райгородский Д.Я. Психология личности / Д.Я.Райгородский // Т. 1. Хрестоматия. Издание третье, дополненное. – Самара: Издательский дом «БАХРАХ-М». 2002. – 512.
3. Райгородский Д.Я. Психология личности / Д.Я.Райгородский // Т. 2. Хрестоматия. Издание третье, дополненное. – Самара: Издательский дом «БАХРАХ-М». 2002. – 544.
4. Рогов Е.И. Настольная книга практического психолога / Е.И. Рогов // В 2 т. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2001. – Т. 1. 312 с., 15-17.

АНОТАЦІЯ

Царькова О.В. Забезпечення позитивної динаміки самоактуалізації особистості юнацтва в роботі практичного психолога. В даній статті розглядається питання забезпечення позитивної динаміки самоактуалізації особистості юнацтва в роботі практичного психолога, що є перспективним і ефективним інструментом розуміння психологічних особливостей становлення особистості в юнацькому віці.

Ключові слова: особистість, самоактуалізація, творчий потенціал, творчі можливості, здібність, потреби.

АННОТАЦИЯ

Царькова О.В. Обеспечение положительной динамики самоактуализации личности юношества в работе практического психолога. В данной статье рассматривается вопрос обеспечения позитивной динамики самоактуализации личности юношества в работе практического психолога, что является перспективным и эффективным инструментом понимания психологических особенностей становления личности в юношеском возрасте.

Ключевые слова: личность, самоактуализация, творческий потенциал, творческие возможности, способности, потребности.

SUMMARY

Tzarkova O.V. Ensuring the positive dynamics of self-actualization personality in youth work practice psychologist. This article discusses the problem of providing the positive dynamics of self-actualization of youth in the work of practical psychologist, which is a prospective and effective tool for understanding the psychological characteristics of personality in adolescence.

Keywords: personality, self-actualization, creativity, creative skills, ability, needs.

УДК 378.14:796.325

Хассай Д.В., Мілаєв О.І., Голованов М.В.

ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ З ВОЛЕЙБОЛУ СЕРЕД СТУДЕНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Постановка проблеми. Аналіз передової наукової і науково-методичної літератури вказує на необхідність звернути увагу на технологічні основи методики розвитку рухових якостей студентів вищих навчальних закладів в процесі проведення занять з волейболу. Досить важливим моментом процесу

навчання рухових якостей є спрямованість даного процесу на розвиток вмінь та навичок рухових дій. Весь процес навчання передбачає використання різних підходів, засобів та методів. Волейбол для студентів та молоді є важливою частиною фізичного виховання у всіх регіонах України. Волейбол – поширена, улюблена гра у нашій країні. Її популярність пояснюється можливістю кожного з учасників виявити у грі свої фізичні якості, спортивне вміння для досягнення колективного успіху. Це виховує ініціативу, винахідливість, рішучість, орієнтування в діях. Колективний характер гри розвиває такі якості, як дружбу, прагнення до взаємодопомоги, товариську.

Формулювання цілей статті. Метою нашого дослідження є аналіз особливостей проведення занять з волейболу зі студентами вищих навчальних закладів та характеристика структурних компонентів процесу навчання рухових дій.

При всій специфічності окремих розділів навчальної програми різних освітніх рівнів в основі абсолютної більшості занять з фізичної культури лежить вивчення фізичних вправ з метою збагачення рухового досвіду юнаків, необхідного для успішної життєдіяльності. Передумовою засвоєння кожної вправи є знання учня про вправу, його руховий досвід та фізична і психічна готовність до навчальної діяльності. На цій базі можна оволодівати технікою будь-яких рухових дій. При цьому, навчаючи учнів, викладач постійно повинен пам'ятати, що кінцевою метою навчання є використання засвоєних фізичних вправ у повсякденному житті для безпосереднього використання в побуті та для самовдосконалення і використання набутого фізкультурно-спортивного досвіду в майбутньому при навчанні інших. Лише такий підхід до розуміння суті навчання у фізичному вихованні може принести користь, а, отже, є цінним для кожної окремої особи і суспільства загалом.

Отже, навчання у фізичному вихованні визначається як організований процес передачі і засвоєння системи спеціальних знань і рухових дій, спрямованих на фізичне і психічне удосконалення людини. Його результатом є загальна фізкультурна освіта.

Без розумного і цілеспрямованого керівництва вчителя й активної, свідомої участі учня позитивного результату у процесі навчання досягнути не можна.

Виклад основного матеріалу дослідження. Організаційні форми спеціальних фізкультурно-спортивних занять з волейболу у процесі фізичного виховання можна поділити на дві групи:

1. Навчальна форма – заняття з волейболу за групами та навчально-тренувальні заняття.

2. Неурочна форма – індивідуальні заняття за завданнями викладача, самодіяльні групові, організаційні групові заняття, спортивні змагання та свята.

Типи занять. В залежності від завдань заняття поділяють на:

- *вступне* заняття, яке проводиться на початку занять з волейболу, де студенти знайомляться з умовами занять, вимогами та повідомленнями теоретичних знань;
- *навчальне* заняття, яке передбачає вивчення нового матеріалу з

допомогою підготовчих вправ;

- *змішане* заняття набуло найбільшого розповсюдження в усіх групах. На цих заняттях удосконалюється матеріал попереднього заняття та вивчається новий;
- *тренувальне* заняття, головною метою якого є розвиток фізичних якостей та підведення загальної працездатності;
- *контрольне* заняття проводиться по закінченню даної теми з метою обліку успішності студентів по оволодінню технічних вправ. Підсумкові нормативи визначаються викладачами.

Організація та методика проведення навчальної роботи.

Якість проведення навчальної роботи багато в чому залежить від організації та попередньої роботи викладача. Кафедра фізичного виховання і спорту повинна мати необхідний інвентар та обладнання для занять по волейболу.

Викладач з перших занять виховує у студента дбайливе ставлення до майна. На першому курсі заняття починаються з вступного уроку: 15-20 хвилин відводяться на бесіду, де студентам розповідають про інвентар, одяг, гігієну занять, техніку безпеки. Не слід одразу на першому занятті починати вивчення техніки гри. Навчання технічним прийомам слід починати з підготовчих вправ.

Методика проведення теоретичних занять.

Програма передбачає ознайомлення студентів з теоретичними відомостями, що відбуваються у формі бесід на початку заняття. Це забирає 4-5 хвилин, а решта теоретичних знань передається безпосередньо на заняттях.

Теоретичні знання можна повідомити і в основній частині заняття, в паузах між завданнями. Під час заняття повідомляють про техніку виконання вправи. Такі відомості можна зразу виконувати на практиці та перевіряти під час заняття.

Облік успішності студентів.

Існують три види обліку: попередній, поточний та підсумковий.

- Попередній облік проводиться на перших заняттях з метою визначення підготовки студентів.
- Поточний облік проводиться на усіх рівнях. Регулярна оцінка знань, вмінь та навичок, результати виконання учбових нормативів стимулюють студентів до поліпшення особистих досягнень. Поточний облік проводиться по вибірковій схемі за оцінками елементів техніки у 5-8 студентів на кожному занятті.
- Підсумковий облік проводиться в кінці семестру або по закінченню розділу даної теми на одному з останніх занять. Виставляється оцінка за техніку виконання різних технічних прийомів.

Документом обліку навчальної роботи на кафедрі фізичного виховання та спорту є журнал, куди заносяться дані про успішність та відвідування студентами занять. На спеціальній сторінці позначають результати здачі нормативів.

Вимоги до занять з волейболу

Успішне проведення занять залежить від правильної організації та виконання наступних вимог:

1. На кожному занятті необхідно вирішувати оздоровчі та навчальні завдання. Загальні завдання виконуються на всіх заняттях, а часткові на окремих.

2. Кожне заняття повинно продовжувати попереднє і бути пов'язане з наступним, але у той же час повинно бути цільним та закінченим.

3. Зміст матеріалу, навантаження та методика повинні відповідати задачам, віку, фізичному розвитку та підготовці студентів.

4. Заняття повинно бути цікавим, захоплюючим та спонукати до активної діяльності.

Вимоги до місця занять

Правильний вибір місця занять має важливе значення. В навчальних закладах заняття проводяться у спортивному залі або на спортивному майданчику в залежності від кліматичних умов.

Навчальний майданчик – місце, де проводяться заняття по навчанню техніки гри. Розмір майданчика повинен відповідати вимогам правил змагань з волейболу. Висота сітки повинна змінюватись згідно з віком студентів, які займаються на занятті.

Так, для хлопців – 2,20 м, 2,35 м, 2,43 м;

для дівчат – 2,10 м, 2,20 м, 2,24 м.

Кожне заняття складається з трьох частин, кожна з яких має своє спеціальне призначення: часткові завдання, головні засоби, виховні задачі, навчальні та оздоровчі з обов'язковим дотриманням фізіологічних вимог на протязі усього року.

Перша частина заняття – підготовча.

Основне призначення – організувати студентів, підготувати їх до фізичних вправ та завдань. Пояснення завдань, підготовка до фізичного навантаження (розминка).

Головні засоби: загальнофізичні та спеціальні вправи.

Друга частина – основна.

Основне призначення – вивчення основ техніки, вдосконалення, підвищення тренуваності та заснування тактики.

Окремі завдання – вивчення спортивної техніки, удосконалення у різних умовах, розвиток якостей, опанування тактичних дій.

Третя частина – заключна.

Основне призначення – організоване закінчення заняття.

Головні засоби – перевірка усіх студентів, підсумок заняття.

Методичні вимоги до проведення занять:

1. Підготовча частина заняття починається з шикування студентів.

Розминка: загально фізичні неспеціальні вправи. Це дозволяє підготувати до вирішення задач основної частини заняття.

2. У основній частині заняття, в залежності від типу заняття, проводиться вивчення техніки гри або окремих елементів. Техніка вивчається на

майданчику, а далі закріплюється в навчальній грі. В процесі занять студенти поступово готуються до здачі контрольних нормативів.

3. У заключній частині заняття окремо звертається увага на спеціальні вправи, які допомагають формуванню у студентів правильної постанови.

4. Для послідовного проведення програмою контрольних нормативів заняття потрібно керуватися програмою, поурочним планом, графіком проходження навчального матеріалу та конспектом заняття.

Для підготовки і проведення заняття викладач складає план-конспект.

У першому розділі зазначається частина заняття (римською цифрою) і номер вправ.

У другому розділі записуються вправи відповідно з прийнятою термінологією, включаючи естафети та ігри (у скороченому вигляді).

У третьому розділі вказується дозування вправ. Воно може визначатися кількістю повторень, часом виконання, довжиною дистанції.

У четвертому розділі відображаються конкретні шляхи рішення кожної задачі: методи організації студентів, порядок виконання вправ, розташування студентів, методичні прийоми, вказівки, розпорядження, що забезпечують безпомилкове виконання вправ, ефективне оволодіння елементами техніки і її узгодження, характерні особливості тієї або іншої вправи.

При підготовці до занять з волейболу викладач має враховувати наступні вимоги:

1. На кожному занятті повинні вирішуватися оздоровчі, навчальні і виховні завдання.
2. Зміст навчального матеріалу повинна відповідати навчальній програмі.
3. Якість словесного методу і запропоновані засоби наочності.
4. Оптимальність методів організації студентів.
5. Постановка посильних задач перед студентами.
6. Рівень відповідності вибраних засобів, методів, задачам занять та рівню підготовленості студентів.
7. Конкретне розв'язання кожної задачі.
8. Оптимальна тривалість кожної частини заняття.
9. Вибір вправ.
10. Методична послідовність виконання вправ.
11. Наявність ігрового методу та відповідність ігор задачам уроку.
12. Загальна рухова цілісність заняття.
13. Оптимальність навантаження.
14. Наявність конспекту занять.
15. Відповідність використовуваних вправ, засобів, методів конспекту заняття.

Організаційні особливості проведення занять:

1. Своєчасний початок і закінчення заняття, відповідність інтервалів частин заняття (згідно конспекту).
2. Дисципліна і чіткість виконання вправ.
3. Організаційні вправи.
4. Вибір місця, і чіткість команд, розпоряджень і зауважень.

5. Кваліфікаційний показ і пояснення різних вправ.
6. Підтримка інтересу студентів до занять.
7. Правильність термінології, що використовується на занятті.
8. Дотримання правил безпеки.

Висновки. Таким чином, саме такі підходи дозволяють найбільш раціонально використовувати таку форму навчання, де студент отримує навички гри у волейбол, виявляє у грі свої фізичні якості, спортивне вміння. Це виховує ініціативу, винахідливість, рішучість, орієнтування в діях. Діяльність викладача на всіх етапах організації і проведення занять з волейболу повинна наближатись до максимальної загальної щільності заняття. Рухова щільність в навчальних заняттях повинна бути 50%, а в тренувальних – 70-80 %.

Формування рухових умінь і навичок має певні психологічні, функціональні і, як наслідок, дидактичні особливості. Відповідно до природних психофізіологічних процесів, які протікають в організмі, під впливом багаторазового повторення фізичних вправ, що вивчаються, будується педагогічний процес управління формуванням рухових умінь і навичок.

ЛІТЕРАТУРА

- 1.Беляева А.В., Савина М.В. Волейбол: Учебник для высших учебных заведений физической культуры / А.В.Беляева, М.В.Савина – М.: „Физкультура, образование, наука”, 2000. – 368 с.
- 2.Волков Л.В. Физическое воспитание учащихся: Пособие для учителя / Л.В.Волков. – М.: ФиС, 1984. – 386 с.
- 3.Демчишин А.А. Волейбол гра для усіх / А.А.Демчишин. – К.: Здоров’я, 1986. – 83 с.
- 4.Демчишин А.А., Пилипчик Б.С. Підготовка у волейболі / А.А.Демчишин, Б.С.Пилипчик. – К.: Здоров’я, 1979. – 124 с.
- 5.Желєзняк Ю.Д. 120 уроків по волейболу / Ю.Д.Желєзняк. – М.: ФиС, 1970. – 189 с.
- 6.Ивойлов А.В.Волейбол / А.В.Ивойлов. – Минск: Высшая школа, 1985. – 261 с.
- 7.Пименов М.П. Волейбол. Специальные упражнения / М.П.Пименов. – К.: Рад. школа, 1993. – 192 с.

АНОТАЦІЯ

Хассай Д.В., Мілаєв О.І., Голованов М.В. Організація і методика проведення занять з волейболу серед студентів вищих навчальних закладів. В статті розглянуті питання організації і методики проведення занять з волейболу серед студентів вищих навчальних закладів.

Ключові слова: волейбол, гра, техніка гри, план-конспект, вправи, учбове заняття, тренувальне заняття.

АННОТАЦИЯ

Хассай Д.В., Милаев А.И., Голованов М.В. Организация и методика проведения занятий по волейболу среди студентов высших учебных заведений. В статье рассмотрены вопросы организации и методики проведения занятий по волейболу среди студентов высших учебных заведений.

Ключевые слова: волейбол, игра, техника игры, план-конспект, упражнения, учебное занятие, тренировочное занятие.

SUMMARY

Khassay D.V., Milaev O.I., Golovanov M.V. The organization and methodises of conducting classes on volleyball among the students of the universities. The next questions are considered in the article: organization and methodises of conducting lessons on volleyball among the students of the universities.

Key words: *volleyball, game, technique of game, plan-compendium, exercises, lesson, training lesson.*

УДК 82-344:37

Дудник Н.З.

РОЗВИТОК ТВОРЧОСТІ ДОШКІЛЬНИКІВ ЗАСОБАМИ КАЗКИ

Постановка проблеми. Увага багатьох педагогів у всьому світі повернута до проблем дитини, оскільки дошкільний період життя є періодом найінтенсивнішого розвитку, коли закладається фундамент фізичного, психічного і морального здоров'я. Від того, в яких умовах він протікатиме та які почуття і враження отримує при цьому дитина, багато в чому залежить її майбутнє. Основи внутрішнього світу сучасної людини закладаються в ранньому віці і зумовлюються педагогічними характеристиками дії на нього суспільства, дії на нього навколишніх людей і, перш за все найближчих для дитини людей – його сім'ї, вихователів дитячого садка.

У вітчизняній педагогіці також визнано відношення до дошкільного виховання як до етапу, що визначає весь подальший розвиток людини. В наш час, в сучасному українському суспільстві, демократичні перетворення орієнтують педагогів на особливу модель учбово-виховної роботи: розвиток ініціативи і самостійності дитини, її активної поведінки в діяльності, в спілкуванні, що визначає для неї міру значущості речей і явищ, розвиває сенсорні здібності. Підготовка сучасного педагога, здатного оригінально розв'язувати актуальні навчально-виховні та соціокультурні проблеми вимагає особливої організації його практичної та мислительної діяльності. Особистісно розвивальна концепція освіти забезпечує можливість майбутньому фахівцеві стати суб'єктом навчальної діяльності, розширює межі педагогічної творчості, пропонує широку варіативність освітніх методик, значну кількість технологій і методичних розробок.

Тому, актуальним є цілісне дослідження проблеми формування дитячих творчих здібностей дітей дошкільного віку засобами казки, інтерпретація з погляду сучасних потреб українського суспільства та українського дошкільця. Адже через казку відбувається формування дитячого сприйняття навколишнього світу, герої дитячих казок стають улюбленцями дітей, без казки не виросло і не сформувалося жодне покоління людей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження останніх років (А. Богуш, Н. Гавриш, М. Крулехт, К. Крутій, Т. Поніманської, Н. Лисенко та ін.) свідчать про те, що інтенсивність розвитку дитини в діяльності прямо залежить від ступеня засвоєння нею позиції суб'єкта цієї діяльності. До казок